

Шавкат Мирзиёев 1 февраль куни 21 моддадан иборат «Педагогнинг мақоми тўғрисида»ги қонунни имзолади.

Мактабгача ва мактаб таълими вазирлигида «Nansom academy» раҳбарияти билан «Ўзбекистондаги умумтаълим мактабларида ахборот коммуникация технологияларига ихтисослаштирилган «Смарт синфлар» ташкил этиш» ҳамкорлик лойиҳасини амалга ошириш юзасидан учрашув бўлиб ўтди. Унда «Nansom academy» томонидан мактабларга АКТ дан фойдаланиш, инновацион технологиялар касб йўналишларида тўғрақлар ташкил этиш мақсадида 2027 йилга қадар 1000 та ўқув компьютер синфлари тўлама босқичма-босқич тарзда вазирликка тақдим этилиши маълум қилинди.

Марказий Осиё халқаро институти (МОХИ)да Америка Қўшма Штатларининг Ўзбекистондаги дипломатик миссияси раҳбари Жонатан Хенрик билан учрашув бўлиб ўтди.

Статистика агентлиги матбуот хизматининг хабар беришича, 2023 йилда Ўзбекистонга 70,4 минг нафар чег эл фуқаролари тижорат мақсадида келган.

2024 йилнинг 24-25 февраль кунлари Тошкент халқаро математика олимпиадасининг биринчи босқичи бўлиб ўтди. Унда 3-11-синф ўқувчилари онлайн шаклда иштирок этади.

Ishonch

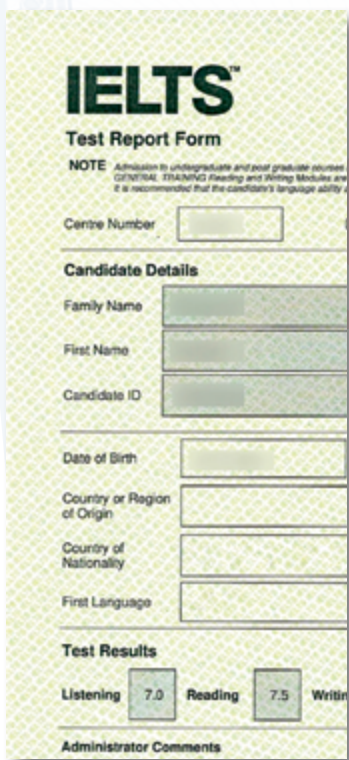
• O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi nashri
• Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqq boshlagan

Кун иқтибоси
Сўзда, Навоий, не десанг чин дегил,
Рост наво нагмага таҳсин дегил.
Алишер Навоий

Адлия вазирлигига!

ҲУКУМАТ ҚАРОРИ БАНДИ ҚОНУНДАН УСТУНМИ?

2021 йил 19 майда Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикасида хорижий тилларни ўрганишни оммалаштириш фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги, Вазирлар Маҳкамасининг эса «Хорижий тилларни ўрганишни оммалаштиришни самарали ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 312-сонли қарори қабул қилинди.

Ҳукумат қарорининг 9-бандида «2022-2023 ўқув йилидан бошлаб, давлат таълим муассасаларининг хорижий тиллар ўқитувчилари лавозимларига ишга янги қабул қилинаётган талабгор камиди «B2» даражадаги миллий ёки унга тенглаштирилган мос даражадаги халқаро сертификатга эга бўлиши лозим» деб қайд этилган. Шу асосда янги ишга қираётган хорижий тил ўқитувчиларининг конституциявий ҳуқуқи поймол этилмоқда. Уларда «B2» даражадаги миллий сертификат йўқлиги адлия хизмати ходимлари томонидан ваз сифатида келтирилиб, ишга киришга ва меҳнат шартномасини тузишга тўсиқ бўлмоқда.

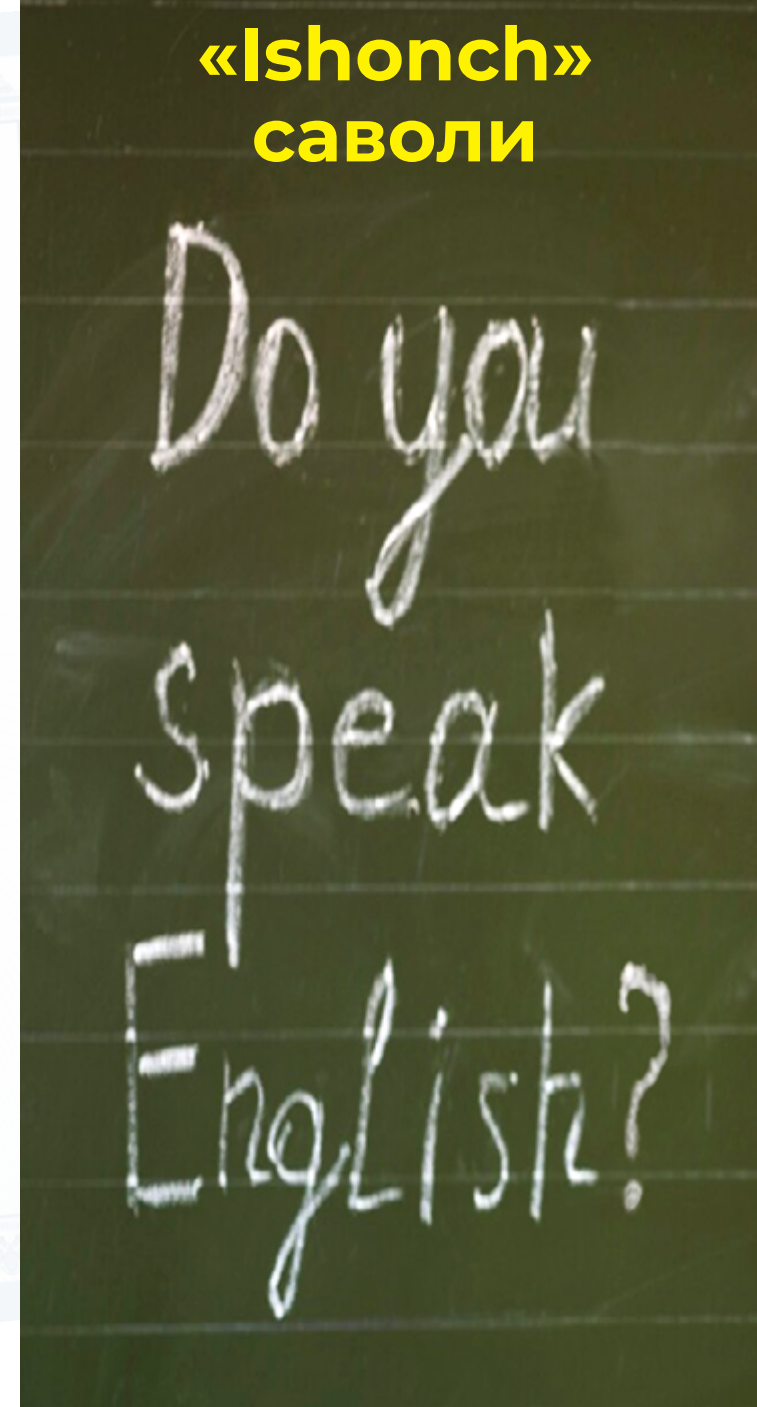
Юзага келаётган бу ҳолат, яъни ҳукумат қарорининг ўша банди Конституциянинг 16- ва 37-моддаларига ҳамда амалдаги Меҳнат кодексининг ишга қабул қилиш вақтида талаб қилинадиган ҳужжатларга доир 124-моддаси талабларига зиддир.

Меҳнат кодексига кўра, ишга қабул қилиш чоғида ишга қираётган шахс қуйидаги ҳужжатларни тақдим этади:

- паспортни ёки унинг ўрнини босувчи ҳужжатни ёхуд идентификацияловчи ID-картани, ун олти ёшгача бўлган шахслар эса туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномани ёки идентификацияловчи ID-картани;
- охириги иш жойи бўйича тасдиқланган қовоз шаклидаги меҳнат дафтарчасини ёки электрон меҳнат дафтарчасидан кўчирмани, бундан биринчи марта ишга қираётган шахслар мустасно. Уриндошлик асосида ишга қираётган шахслар меҳнат дафтарчасининг ўрнига асосий иш жойидан олинган белгиланган намунадаги маълумотномани.

Демак, ишга кириш учун қўшимча «B2» даражадаги миллий сертификатни талаб қилиш мумкин эмас. Шундай экан, Вазирлар Маҳкамасининг 312-сонли қарори қонундан устун эмаслигига қарамай, нима учун педагогларнинг ҳуқуқлари поймол этилмоқда?

Анваржон ҲАЛИМОВ
«ISHONCH»

ФАХРИЙЛАР ЭЪЗОЗДА

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг Фарғона вилояти кенгаши томонидан 50 нафар фахрий ўқитувчига вилоятнинг сўлим гўшасида жойлашган сўхатгоҳга бепул йўлланма берилди. Шу тариқа улар 10 кун давомида тиббий муолажалар олиш имконига эга бўлишди.

- Мен қарийб 50 йил Қўштепа туманидаги 27-мактабда бошланғич синф ўқувчиларига сабоқ бердим, - дейди Мамлакатхон Ҳожиматова. - Камтарона фаолиятим қадрлиниб, «Халқ таълими аълочили» кўкрак нишони, «Эл-юрт хурмати» ордени билан тақдирландим. Касаба уюшмасининг таълим соҳаси фахрийларига ғамхўрлиги бизни беҳад хушнуд этди. Бизни кўллаб-қувватлаб, иззат-икром кўрсатаётган касаба уюшма фаолларига ташаккур билдираман.

Жамшид ЭРГАШЕВ
«ISHONCH»

37 НАФАР ХОДИМГА 624 162 883 СЎМ МИҚДОРИДА ТАЪТИЛ ПУЛЛАРИ ТўЛАБ БЕРИЛДИ

Тасдиқланган йиллик иш режаси асосида ўтган йил давомида Наманган вилоятидаги қатор тиббиёт муассасаларида олиб борилган ўрганишлар чоғида баъзи камчиликлар ҳам аниқланди.

Хусусан, тиббиёт ходимларига ўз вақтида тўлаб берилмаган иш ҳақлари ва унга тенглаштирилган тўловларни тўлаб бериш тўғрисида иш берувчиларга кўриб чиқилиши мажбурий бўлган тақдирномалар киритдик. Ушбу масалада фуқаролик ишлари бўйича судларда 29 та ҳолатда буйруқ тартибда, 8 та ҳолатда даъво тартибда аризалар кўриб чиқилди.

Натижада 37 нафар ходимга 624 162 883 сўм миқдоридида таътил пуллари тўлаб берилишига эришилди.

Абдурашид РЕЖАПОВ,
Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгашининг Наманган вилояти бўйича меҳнат ҳуқуқ инспектори

АБДУРАҲМОНОВ ЯНА ЎЗ ВАЗИФАСИГА ҚАЙТДИ

Гурлан тумани санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги бўлими бошлиғи 2023 йил 15 мартда ходим Шўҳрат Абдураҳмонов билан меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бериш тўғрисида касаба уюшма кўмитаси раиси номига тақдимнома киритади.

Кўмита 16 март куни йиғилиш ўтказиб, масалани муҳокама қилади. Йиғилиш қароридида касаба уюшмаси Ш.Абдураҳмонов билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилишга розилик бермаслиги, аксинча, ходимга имконият бериш кераклиги ўз ифодасини топади. Лекин иш берувчи касабакўмининг қарорига бепасанд муносабатда бўлади ва 29 март куни Шўҳрат Абдураҳмоновни ишдан бўшатади.

Бундан норози бўлган Шўҳрат Абдураҳмонов Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмасининг Хоразм вилояти кенгашига мурожаат қилди. Ўрганиш давомида меҳнат шартномасини бекор қилишда 2023 йил 30 апрелгача амалда бўлган Меҳнат кодексининг 101-102-моддалари талаблари бузилгани аниқланди. Иш берувчига буйруқни бекор қилиш ва Шўҳрат Абдураҳмоновни бактериология лабораторияси бактериолог врач вазифасига ишга тиклаб, 2023 йил 23 мартдан ишга тиклангунгача бўлган даври учун ўртача ойлик маоши тўлаб берилиши бўйича 2023 йил 1 май куни бажарилиши мажбурий бўлган ёзма кўрсатма киритилди.

Бирок иш берувчи ёзма кўрсатмани бажармади. Шу сабабли мурожаатчининг манфаатини кўзлаб вилоят кенгаши томонидан фуқаролик ишлари бўйича Шовот туманлараро судига даъво аризаси билан мурожаат қилинди. Фуқаролик ишлари бўйича Шовот туманлараро судининг ҳал қилув қарори билан фуқаро Шўҳрат Абдураҳмоновни ўз иш ўрни - Гурлан тумани санитария-эпидемиологик осойишталик ва жамоат саломатлиги бўлимининг бактериология лабораторияси бактериолог врач вазифасига ишга тикланишига ва унга етказилган моддий-маънавий зарар ундирилишига эришилди. Ҳозир Шўҳрат Абдураҳмонов ўз фаолиятини давом эттирмоқда.

Расулбек АЛЛАБЕРГАНОВ,
Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгашининг Хоразм вилояти бўйича меҳнат ҳуқуқ инспектори

ҲАМКОРЛИК РИШТАЛАРИ

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Оқолтин тумани кенгашида Мактабгача ва мактаб таълими бўлими билан 2023-2025 йиллар учун қабул қилинган жамоа келишуви бандларининг ижросига бағишланган йиғилиш фикр-мулоҳазалар, таклифларга бой тарзда ўтди.

Оқолтин тумани мактабгача ва мактаб таълими бўлими бошлиғи Жамшид Зикриллаев ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссия аъзолари томонидан 2023-2025 йиллар учун қабул қилинган жамоа келишуви бандлари ижроси атрофида ўрганиб чиқилгани, «Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили» Дастури доирасида таълим соҳасида меҳнат қилаётган ўқитувчилар ва ходимларнинг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий манфаатларини ҳимоя қилиш борасида муайян ишлар амалга оширилганини айтиб ўтди. Бу Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси туман кенгаши билан ижтимоий шерикчилик муносабатлари тўғриси йўлга қўйилгани, ҳамкорликда фаолият юритилганининг натижаси эканини алоҳида таъкидлади.

Бугун туман кенгаши тасарруфидаги 31 та бошланғич ташкилотда 1503 нафар ишчи ва ходим меҳнат қилиб келмоқда. Ҳисобот даврида жамоа келишуви ҳамда жамоа шартномалари орқали ходимларнинг бўш вақтларини сермазмун ўтказиш, бой маданиятимиз ва тарихий меросимиз билан яқиндан таништириш мақсадида қатор ишлар амалга оширилди. «Ўзбекистон бўлаб саёҳат қил!» шiori остида 544 нафар ходимга Тошкент, Самарқанд, Хива каби тарихий шаҳарлар ва зиёрат масканларига саёҳатлар уюштирилди. 30 нафар ишчи-ҳодим ва уларнинг оила аъзоларига саломатликларини тиклаши учун республикамиздаги турли санаторийларга йўлланмалар берилди. 10 нафар педагог Янгйер шаҳрида жойлашган «Янгйер» сийҳатгоҳида бепул даволаниб келди. 30 нафар ходимга концерт чипталари ажратилди. Буларнинг ҳаммаси учун туман кенгаши касаба уюшмаси бюджетидан маблағ сарфланди.

Йиғилишда сўзга чиққанларнинг таклиф ва мулоҳазаларига кўра, 2023-2025 йиллар учун қабул қилинган жамоа келишувининг 2023 йилдаги ижроси бир овоздан қониқарли, деб топилди.

Йиғилиш якунида ҳудуд даражасида тармоқда доимий асосда фаолият кўрсатувчи ижтимоий-меҳнат масалалари бўйича комиссиянинг 2024 йилга мўлжалланган иш режаси ҳамда Низоми ўқиб эшиттирилди ва тасдиқланди.

Жорий йилда ҳам туман мактабгача ва мактаб таълими бўлими билан ижтимоий шерикчилик ҳамда ҳамкорлик изчил давом этади.

Раҳмат БИЛОЛОВ,

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Оқолтин тумани кенгаши раиси

ЭЗГУ АМАЛЛАР БАРДАВОМ

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмасининг Сурхондарё вилоятидаги туман, шаҳар кенгаши томонидан ўтган йил мавсумида қатор ижобий ишлар амалга оширилди.

Хусусан, 3110 та ёзма, 818 та оғзаки мурожаат кўриб чиқилиб, қонун доирасида ижобий ҳал этилди. Таълим муассасаларида ишлаётган 1200 нафар ходимнинг Хоразм, Самарқанд, Тошкент, Шаҳрисабз ҳамда вилоятимизнинг диққатга сазовор жойларига саёҳатлари уюштирилди. Шу билан бирга, ёзги таътил пайтида юқори кўрсаткичларга эришган 182 нафар педагог «Хўжайпоқ» ва «Термиз марвариди» санаторийларида касаба уюшмалари ҳамда ижтимоий суғурта маблағлари ҳисобидан бепул соғломлаштирилди. Таълим соҳасида фаолият юритаётган 1800 нафар педагог ва ишчи-ҳодим ҳамда уларнинг 235 нафарга яқин қариндоши эса республикамиз ва вилоятимиздаги турли санаторийларда имтиёзли йўлланмалар асосида соғлиқларини мустаҳкамлашди. Ёзги таътил вақтида соҳа ходимларининг 1600 нафар фарзанди вилоятдаги оромгоҳларда мароқли дам олдирилди.

Эътиборлиси, соҳада кўп йиллар давомида самарали меҳнат қилган ва бугунги кунда нафақада бўлган 271 нафар ходимнинг ҳолидан муттасил хабар олиб турилди. 165 нафар ходимнинг юбилей саналари нишонланди. Шу билан бирга, кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилалар фарзандларидан 410 нафарига янги ўқув йили олдидан ўқув қуроллари ва дарсликлар олиб берилди. Бу пайтга қадар ходимлар мажбурий тиббий кўриқдан ўтиш учун анчагина чикимдор бўлар эди. Биз ана шу чикимдорликни ҳам бартараф этишга муваффақ бўлдик.

Соҳада меҳнат қилаётган 35 нафар ходимнинг меҳнат шартномалари иш берувчи томонидан касаба уюшмасининг розилиги олинмасдан бекор қилингани боис касаба уюшма аралашуви билан бу ходимларнинг ҳуқуқлари тикланди.

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси ўз фаолиятини амалда бўлган эзгу мақсад - ҳар бир инсон эътиборида ва у ғамхўрликлардан баҳраманд бўлишга муносибдир, деган инсонпарвар сиёсатга эътибор қаратган ҳолда олиб бормоқда. Бундай хайрли фаолият жорий йилда ҳам изчиллик билан давом эттирилади.

Бахтиёр HOЛИЁРОВ,

Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгашининг Сурхондарё вилояти бўйича масъул ташкилотчиси

Наманган вилояти

ОРОМГОҲЛАР ТўРТ ФАСЛДА ҲАМ ХИЗМАТГА ШАЙ

Бир қатор болалар ёзги дам олиш масканларидан йилнинг тўрт фаслида ҳам унумли фойдаланишга оид ташаббус бошлангани илгари хабар қилган эдик.

Болаларнинг дам олишини ва соғломлаштирилишини ташкил этиш департаментининг Наманган вилояти бошқармаси томонидан Чуст туманидаги «Меҳржон» оромгоҳида яқинда юз ўринга мўлжалланган даволаш ва дам олиш маскани ишга туширилди.

Айни пайтда Косонсой туманидаги «Соҳил» болалар оромгоҳида ҳам яна бир янгиликка қўл урилмоқда. Ушбу болалар дам олиш масканида мавсумдан ташқари 80 ўринга мўлжалланган болалар соғломлаштириш санаторий-профилакторийсини очиб сай-ҳаракатлари бошлаб юборилган.

Яқин кунларда ушбу санаторийда нафас йўллари касалликлари, бронхит ва ёш болаларда кўп учрайдиган гижжа хасталикларини даволаш ишлари йўлга қўйилади. 2 ёшдан 16 ёшгача бўлган болалар даволаниши учун мўлжалланган масканда даволаниш вақтида уларнинг таълим олишига ҳам алоҳида эътибор қаратилиб, белгиланган соатларда ўқитувчилар келиб дарс бериши учун шароит яратилиши кўзда тутилган. Бундан ташқари, ёгча ёшидаги болаларга кўнгличлар ўйинлар ва спорт билан шуғулланиш хоналари ҳам ташкил этилган. Маскан интернет тизимига доимий уланган.

Бу ерда даволанувчи болажонларга тўрт маҳал иссиқ овқат ташкил этилган. Оромгоҳ ошхонасида нон маҳсулотлари тайёрлаш ҳам йўлга қўйилган. Икки нафар малакали врач, уч нафар ҳамшира ва тунги тарбиячилар бириктирилган.

Орзугул РУСТАМОВА
«ISHONCH»

Ташаббус

«Агробанк» акциядорлик тижорат банки Хоразм вилояти бошқармаси меҳнат жамоаси мажлисида жамоа шартномасининг ўтган йилдаги ижроси муҳокама қилинди.

ИШЛАРИНГИЗ ҚОНИҚАРЛИМИ?

Таъкидланганидек, «Инсонга эътибор ва сифатли таълим йили» дастури доирасида жамоа шартномаси орқали 1 нафар шахсга пенсияга чиқибдан олдин, 2 нафар ходимга юбилей саналари муносабати билан, 32 нафар ишлаганидаги пенсионерга эсдалик совғалари топширилиб, моддий ёрдамлар кўрсатилди.

Фарзандлари 2 ёшдан 3 ёшгача бўлган 2 нафар ёш онага 700 минг сўмлик, 10 нафар кам таъминланган оила вакилларига 1 миллион

500 минг сўмлик моддий ёрдам тариқасида совғалар тақдим этилди. 8 нафар ходимнинг фарзандлари учун 2 миллион 640 минг сўмлик ўқув қуроллари олиб берилди. Иш берувчи ва касабакўм ҳамкорлигида 64 нафар ишчи-хизматчининг Самарқанд шаҳрига саёҳати уюштирилди.

Ҳисобот даврида 5 нафар ишчи-хизматчига санаторийларга йўлланмалар берилди, шундан 3 нафари касаба уюшма бюджетига маблағлари ҳисобидан соғлом-

лаштирилди. Ёз мавсумида ходимларнинг 3 нафар фарзанди болалар соғломлаштириш оромгоҳларида дам олдирилди. Шунингдек, икки нафар ходимга жарроҳлик амалиёти учун иш берувчи маблағи ҳисобидан ўн миллион сўмдан зиёд моддий ёрдам кўрсатилди.

Бошқарма бошлиғи ўринбосари ва касаба уюшма кўмитаси раиси ҳисоботларида акс этган бу каби рақамлар ходимлар жамоа шартномасидан манфаатдор бўлаётганидан далolatдир. Сўзга чиққанлар жамоа шартномаси орқали кўшимча имтиёزلарга эга бўлишга эътиборини эътироф этиб, ҳисоботларни қониқарли деб баҳолашди.

Агросаноат мажмуи ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши раисининг биринчи ўринбосари Тўхтамурод Бозоров, Хоразм вилояти бўйича масъул ташкилотчи Шавкат Сафарбоев томонидан ходимлар манфаатдорлигини таъминлашда ижтимоий шерикчиликнинг аҳамиятига алоҳида тўхталган мажлисда бир гуруҳ фаол ходимлар тармоқ касаба уюшмаси томонидан рағбатлантирилди.

Муҳаббат ТўРАБОЕВА
«ISHONCH»

БЕМОР ҲОЛИДАН ХАБАР ОЛИШ – САВОБЛИ ИШ

Агар ходим бемор бўлиб қолса, унинг хаёлидан «Ишхонамдагилар мени кўргани келишармикан?...» деган ўй ўтади. Агар ҳамкасблари йўқлаб боришса, дардини унутади.

«ХудудгазТошкент» газ таъминоти филиали бошланғич касаба уюшмаси касал бўлган ходимларнинг кўнглини кўтариш мақсадида савобли ишларга қўл урмоқда.

Ташкилотнинг автохўжалик бўлими ҳайдовчиси айни пайтда кимётерапия муолажаларини олмоқда. «ХудудгазТошкент» бошланғич касаба уюшмаси томонидан унинг ҳолидан хабар олинди. Шунингдек, ҳозир даволанаётган яна 7 нафар ишчи-ҳодим ҳам йўқлаб борилди.

— Мен «Тошкенттумангаз»да ишлайман, — дейди Давронбек Носиров. — Иш вақтида эҳтиётсизлигим сабабли жароҳат олган эдим. Менга 220 млн. сўм миқдорда моддий ёрдам пуллари тўлаб берилди ва Ҳиндистонда жарроҳлик амалиёти ўтказилди. Ҳозир саломатлигим яхши. Ҳамкасбларим тез-тез хабар олиб туришибди, бундан жуда қувонаман. Насиб бўлса, яқин кунларда иш жойимга қайтиб, ўз вазифамни давом эттириш ниятидаман. Аҳил жамоамиздан, касаба уюшмасидан беҳад миннатдорман.

Таъкидлаш жоизки, «ХудудгазТошкент» касаба уюшмаси томонидан барча бемор ходимлар ҳолидан хабар олиш, уларга жамоа шартномасига мувофиқ, моддий ёрдамлар кўрсатиш аънаанага айланган.

Гўзал МАХМАДАЛИЕВА,
«ХудудгазТошкент» газ таъминот филиали бошланғич касаба уюшмаси ходими

Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, қурилиш майдонларида содир бўлаётган фалокатларнинг келиб чиқиш сабаби ходимларнинг меҳнат муҳофазаси бўйича кўникмаси етарли даражада эмаслиги билан боғлиқ. Шу жумладан, аксарият иш берувчи қўл остидаги қурувчиларга техника хавфсизлиги бўйича йўл-йўриқ кўрсатмагани, махсус кийим, уст-бош билан тўлиқ таъминламагани оқибати ҳамдир.

Бу каби кўнгилсиз ҳолатларнинг олдини олиш, қурилиш объектларида техника хавфсизлиги ҳамда меҳнат муҳофазасини тўғри ташкил этиш мақсадида Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Жиззах вилояти кенгаши меҳнат техник инспекторлари ҳамкор ташкилотлар билан ўқув-семинар ўтказди.

— Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 27 апрелдаги 246-сонли қарори 3-илоvasи билан тасдиқланган Меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасида қайта тайёрлаш ва малака ошириш тартиби тўғрисидаги низомида иш берувчи ва ходимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш вазифаси юклатилган. Шунингдек, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуннинг 23-моддасида иш берувчининг меҳнатни муҳо-

Меҳнат муҳофазаси

КўНИКМА ЕТАРЛИ ЭМАС...

2023 йилда Жиззах вилоятидаги қурилиш объектларида ишлаб чиқариш билан боғлиқ 12 та бахтсиз ҳодиса рўй берган. Шундан тўрттаси ўлим билан яқун топган.

фаза қилиш соҳасидаги ҳуқуқлари ва мажбуриятлари алоҳида белгилаб берилган, — дейди Жиззах вилояти кенгашининг меҳнат техник инспектори Икром Жабборов. — Ҳар бир иш ўрни меҳнатни муҳофаза қилиш талабларига мувофиқ бўлишини, ходимлар бу бўйича йўл-йўриққа эга бўлиши, махсус семинарлар орқали ўқитилиши, қайта тайёр-гарликдан ўтиши малака оширишини таъминлаш, шулар жумласидан.

Бахтга қарши қўллаб ташкилотлар бу тартиб-қоидаларга риоя этмайоти ёки уни пасанд қил-

маяпти. Бунинг оқибати эса яхшилик билан тугамаяпти. Яна бир оғрикли нуқта шундаки, айрим қурилиш ташкилотлари меҳнат жа-раёнида бахтсиз ҳодисага йўлиқиб, жабрланган ходимлар ёки уларнинг оила аъзоларига зарар пуллари ўз вақтида тўлаб бер-маяпти. Бу ҳам ишчи-ходимларнинг ҳақли эътиро-зига сабаб бўлаётди.

Мутасаддининг қуюн-ганича бор: аслида, ҳар бир иш берувчи ўз ходи-мига меҳнат муҳофазаси, техника хавфсизлиги ҳақида тушунтириш бериб бориши шарт. Қолаверса,

Ғулмжон МИРАҲМЕДОВ
«ISHONCH»

Табиат ва инсон

Бугунги кунда экологияни асраш дунё миқёсидаги энг долзарб масалалардан бирига айлангани барчамизга яхши маълум. Шу боис у ҳақда матбуот, радио-телевидение ва ижтимоий тармоқлар орқали узлуксиз бонг урилмоқда. Ўз навбатида, барча таълим муассасаларида, маҳаллаларда, ташкилот-корхоналарида табиатни асраш, экологияга путур етказмаслик, дархат кўчатлари ўтқозиш, худудлар тозалигини сақлаш борасида маърузалар ўқилиб, тушунтириш ишлари олиб борилмоқда.

**ЭКОЛОГИК
МАДАНИЯТНИ ҚАЧОН ТЎЛИҚ ЎРГАНАМИЗ?**

Хукуматимиз томонидан эса атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш борасидаги муносабатларни тартибга солиш 15 тадан зиёд қонун, табиий ресурслардан фойдаланиш механизми ва шартлари, давлат экологик экспертизасини амалга ошириш, кўриқланадиган турли тоифадаги худудларни ташкил этиш ва улардан алоҳида фойдаланиш режими ўрнатиш тартиб-таомиллари ҳамда бошқа вазибалар ўз ифодасини топан 30 дан ортиқ меъёрий-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинди. Жумладан, Президентимиз 2017 йил 21 апрелда имзолаган «Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида давлат бошқаруви тизимини такомиллаштириш тўғрисида»ги фармонда экология, атроф-муҳит муҳофазаси, табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш ва уларни қайта тиклаш, чиқиндиларга боғлиқ ишлар самарали амалга оширилишини таъминлаш белгилаб берилди.

манфаатини кўзлаб, бутун бошли табиатга зарар етказётгани билмасмикин?

Хавфсизликни таъминлаш мақсадида сой атрофи панжаралар билан тўсилган. Аммо айрим кишилар уларни қайириб, пастда балиқ тутишади. Баъзилари эса панжарани жойидан силжитиб, сой бўйига тушиб олишади.

Бугунги кунда ана шундай кимсаларнинг ноҳўя қилмишлари туфайли атмосферамизнинг зарарланиш даражаси ошиб кетди. Ҳаво ҳаддан зиёд ифлослаб, қуёш нури ерга яхши етиб келмай қолди. Оқибатда турли вируслар авж олиб, аллергия ва бошқа касалликлар кўпайди.

Экологларнинг қайд этишларича, яқин ўн йилликлар ичида сайёраимизда миллионлаб йиллар мобайнида шаклланган биологик хилма-хиллик икки баравар камайиб, оғир оқибатларни келтириб чиқариши прогноз қилинмоқда. Чунки табиатда турларнинг ривож бамисоли заъжирдек ўзаро қамбарчас боғланган бўлиб, улар ўзаро яхлит экотизимни ташкил этади.

Ҳатто бир гиёҳнинг йўқолиши ҳам яшил олам мувозанати бузилишига олиб келиши эҳтимолдан холи эмас. Биз эса қурилиш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилиши баҳонасида ўнлаб-юзлаб кўпйиллик баланд ва серсоя дархатларни нобуд қилишдан ёки қаллақлаб пальма шаклига келтиришдан тап тортмаяпмиз.

Хўлбуки, Хитойда 30-40 қаватли бино қурилган тақдирда ҳам яқин атрофдаги дархатлар кесилмай, атрофи махсус панжара билан ўраб, химояга олинади. Ҳатто шамоқ ёки сув тошқинида ағнаб кетмаслиги учун улар тиркагичлар билан мустаҳкамлаб қўйилади, қуриётган дархатлар илдицига дори юборилиб, ҳаётга қайтарилди.

Биз дархатлар қандай қисматга дучор бўлганини у кесиб кетилгандан кейингина биламиз. Уларимиз олдида, кўчаларимиз ёки йўлимизда бугун барқ уриб турган дархат эртасига йўқ бўлиб қолишига ёки кундасини кўришига ҳам анча кўнжидик. Устига-устак, аҳолида экологик маданият ҳамон тўлиқ шаклланимаган. Шу боис яшил оламга путур етказиш, чиқиндиларни дуч келган жойга улоқтириш, автотранспорт воситалари кўпайиб бораётгани, ишлаб чиқариш ва қурилишлар жадаллашаётгани ҳам атмосфера ифлослишига олиб келмоқда.

Халқимизда, «Тоza ҳаво – танга даво», деган нақл бор. Шундай экан, она табиатга зарар етказишдан тийилишимиз, бизга нафас олиш имконини бераётган атмосферамиз мусофоллигини сақлаш учун астойдил қурашишимиз лозим. Айни чоғда, фарзандларимиз онгига дархатни синдириш ёки уни кўприб ташлаш, ҳайвонларга озор етказиш, сувга тулуриш, чиқиндини истаган жойга улоқтириш ёмон иллат эканлигини синдириб боришимиз керак. Муҳими, табиатни ва яшилликни асраш – бу ўзимиз ва келажак авлод саломатлигини асраш эканлигини унутмаслигимиз шарт!

Марям АХМЕДОВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

Баҳс учун мавзу

ласида «машхур» бўлиш учун «Ёр-ёр»га бораётгандир. Аммо чин дилдан бахт истаётганлар, бахт излаётганлар учун бу кўрсатувда чиқиш осон эмас. Улар минг ўй, минг истихола билан у ерга боришади. Чунки камера қаршида бошловчиларнинг саволларига жавоб бериб, бахти очилиши учун ойна жаҳонга чиқишдек синовга рози бўлишнинг ўзи бўлмайди. Улар нажот қуттишади.

Шундай экан, улар ҳақида турли фикрлар билдириш нечоғли тўғри?

Баъзан ижтимоий тармоқларда кўрсатув бошловчиларига нисбатан ҳам салбий фикрлар учраб қолади. Албатта, эфир давомида бир одамнинг ички дунёсини англаб олиш, у билан мукаммал савол-жавоб қилиш осон иш эмас. Айниқса, таниммаган-билмаган одамлар билан мулоқот қилиш қийин.

Назаримда, бошловчилар ва ижодий жамоанинг мақсади неқбин, ниятлари эзгу. Қолаверса, одамлар орасида шу кўрсатувга интилиш, ишонтиш, умидланиш борлиги ҳам айни ҳақиқат. Шундай экан, «Ёр-ёр»га борувчиларнинг ҳам бахтли бўлишига ҳақи бор.

Ҳаммининг бахтини берсин!

Акмал АБДИЕВ
«ISHONCH»

**500
КИШИГА ТОЗА ҲАВО**

Бунинг учун қанча дархат зарур?

Сўнгги йилларда мамлакатимизда яшил худудларни кенгайтириш, янгиларини барпо этиш бўйича қатор хайрли ишлар амалга оширилди. Хусусан, давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан «Яшил макон» умуммиллий лойиҳаси республика бўйлаб кенг қўл оч эъди.

Албатта, ҳар бир нихолни она замин бағрига қадар экансиз, унга парвариш ва эътибор зарур. Маълумотларга кўра, пойтахтимизда 35 минг гектардан ортиқ майдон мавжуд бўлса, шундан атиги 7 минг гектарини яшил майдонлар ташкил этар экан. Ўз-ўзидан кўриниб турибдики, олиб борилаётган амалий ишлар ёрдамда атроф-муҳитни янада кўкаламзорлаштириш ҳамда мавжуд яшилликни сақлаб қолиш муҳим масалалардан биридир.

Мутахасссларнинг фикрича, бир гектар майдондаги дархатлар бир кеча-кундузда 220-275 килограммгача карбонат ангидрид газини ютиб, 180-215 килограмм кислород ажратади. Бу миқдор ўртача 500 кишининг кун давомида кислород билан тўйинишига етади. Яна бир жиҳат, организм сувсиз ва овқатсиз бир неча кунга чидаши мумкин. Бироқ инсон ҳавоси 5 дақиқадан ортиқ яшай олмайд. Ҳаво таркибининг ўзгариши, яъни унинг ифлосланиши нафақат инсонга, балки барча тирик жонотларга салбий таъсир кўрсатади. Шунинг учун ҳам атмосфери тоза сақлаш бугунги куннинг долзарб масалаларидан бири ҳисобланади.

Кўриниб турибдики инсон учун фойдали бўлган ушбу дархатларнинг фитосанитар хавфсизлиги, турли хил зараркунандалар ва касалликлардан холи бўлиши, табиий биофоннинг сақлаб қолинишида карантин инспекторларининг назорати муҳим аҳамият касб этади.

Энг муҳими, яшил худуд иктисодий ўсишга туртки бўладиган омиллар сирасига қиради. Экологиянинг яхшиланиши, шаҳарда турли қулайликлар вужудга келиши, аҳолининг дам олиши ва ижобий кайфиятда бўлиши одамларнинг фаоллигига, минтақанинг инвестициялар учун мафтункорлигига, қолаверса, туризм ривожланишига сабаб бўлади.

Ана шу боис мамлакатимизда ўсимликлар карантини тизимини янги босқичга кўтариш, соҳага илм-фан янгиликлари, халқаро амалиёт ва рақамли технологияларни кенг жорий этиш, қишлоқ ҳўжалиги махсулотлари экспорти ҳажми ва географиясини янада кенгайтириш чоралари кўриломоқда.

Маълумки, игнабаргли дархат ва буталар яшил майдонларда катта худудларни эгаллайди. Ушбу ўсимликлар ҳавони нафақат кислород билан бойитиш, балки дезинфекция қилиш хусусиятига ҳам эга. Маълумотларга қараганда, ер юзиде игнабаргли ўсимликларнинг 400 га яқин нави бор. Ўзбекистонда эса арча туркумига мансуб турлари ўсади. Ушбу ўсимликларнинг асосий кушандаси арча унсимон қурғи ҳисобланиб, ҳашарот арчанинг новда ва баргларига ўрнашиб, катта зарар етказиши. Республикаимиз худудига фитосанитар хавфсизликни таъминлаш, зарарли организмлар тоза худудларга тарқалишининг олдини олиш, қарши курашиш чораларини кучайтириш ва назорат ўрнатиш мақсадида пойтахтимизнинг барча шаҳар ва туманларида қатор амалий ишлар олиб борилмоқда. Хусусан, зараркунанда аниқланган майдонлар лаборатория текширувидан ўтказилмоқда. Бу каби тадбирлар маҳаллаларда ҳам давом эттирилиб, аҳоли яшаш жойларидаги меваги дархатлар ҳам кўриқдан ўтказилапти.

Табиий ва тоза махсулотлар инсон соғлиғи учун муҳим ўрин тутди. Шунинг учун ҳам мамлакатлар қишлоқ ҳўжалиги махсулотларининг қаерда ва қандай ҳолатда етиштирилиши, уларнинг сифатига алоҳида эътибор қаратади. Демак, «яшил» оламни самарали химоя қилиш, сифатли ҳамда юқори ҳосил олиш биз учун ҳамisha долзарб вазифа бўлиб қолаверади.

Камола СОБИТЖОНОВА,
Тошкент шаҳар ўсимликлар карантини ва ҳимояси бошқармаси матбуот котиби

«Zo'g TV» телеканали орқали намоиш этиладиган «Ёр-ёр» дастури ижтимоий тармоқлар ва оммавий ахборот воситаларида кўп фикр-мулоҳазаларга сабаб бўлмоқда. Кўпчилик бу дастур менталитетимизга тўғри келмаслигини айтиб, салбий мулоҳазалар билдиришмоқда. Ҳўш, аслида ҳам шундайми?

Адашмасам, «Ёр-ёр» эфир юзини кўрганига 3-4 йил бўлиб қолди. Ўзим ҳеч кўрмас эдим, лекин ўша ижтимоий тармоқлардаги муносабатлардан сўнг, уни томоша қила бошладим. Уч-тўрт сонини кузатгач, кўрсатув ижодкорларнинг мақсад-муддоси кимгадир яхшилик қилиш, ёрдам бериш эканини тушунгандай бўлдим. Чунки жамиятда ўз бахтини қутаётган қизлар, турмуши бузилган аёллар, бахти ярим эркаклар, бевалар жуда кўп.

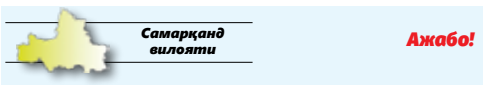
Аслида йигит ва қизнинг, эркак ва аёлнинг оила қуриши бу – бахт, бахтли оила дегани эмас. «Ёр-ёр» кўрсатувида бот-бот такрорланганидек, «Ёлғизлик фақат Яратганга хос».

Ҳеч эътибор берганмисиз, ён-атрофимизда ёлғиз яшашни истовчилар, эри билан ажрашса-да, қайта турмушга чиқишни хохламайдиганлар анчагина топилди. Улар «Ёр-ёр»га боришмайди, яна эрга тегиб, кимнингдир пайпогини ювиб, қарам бўлиб яшашни исташмайди. Улар ҳам бир тоифаки, зада бўлганлар, эрк

истаганлар, эзилганлар тоифаси. Кўрсатувини кўриб, гувоҳи бўляпмизки, яна турмуш қурмоқчи, уйланмоқчи, шунингдек, биринчи марта турмушга чиқмоқчи бўлганлар ҳам кўп экан. Кўрсатув ана шундай тоифадаги инсонлар учун кўмакчи вазифасини ўташи мумкин. Тўғри, кимлардир «Ёр-ёр» дастурида чиқишни ўйин билаетгандир. Кимдир телевизорда бир кўриниб, ҳақ

«Ishonch»га жавоб берадилар...

Меҳнат билан боғлиқ қўнғилсиз ҳодисалар аламий яқун топиши мумкин. Табиийки, бунинг жабрини нафақат ходим, балки унинг оиласи ҳам тортади. Аммо бир вақтлар бор куч-қувватингни берган ташкилотнинг кейинчалик «Ўлдинг, ўчдинг» қабалида иш тутишини сира оқлаб бўлмайди.

**«ЎЗАГРОСУҒУРТА»
ОҒЗИГА ТОЛҚОН
СОЛГАНМИ?**

«Худудга Самарқанд» акциядорлик жамияти филиали бўлган «Пахтачтумангаз» газ таъминоти бўлими ходими Илҳомжон Султонов ишлаб чиқаришда бахтсиз ҳодисага учраб вафот этди. Калдрон жамоа мусибатда қолган оилани ташлаб кўймагандек иш ўз фурсатида удаланган тартибга амал қилмай келди. Масалага қарай ушбу маълумот инспекцияси аранлашмаганида, «ёпиқлик қозон ёпиқлигича» қолиши, жабрийда оила эса яна анча вақт сарсон бўлиши мумкин.

«Ishonch» газетасининг 2024 йил 27 январь кунги сониде «Ўзагросуғурта» оғзига толқон солганми?» сарлавҳали мақола чоп этилган эди. Унга «Ўзагросуғурта» акциядорлик жамияти куйидагича муносабат билдирди:

«Ўзагросуғурта» АЖ ва «Худудга газ таъминот» АЖ ўртасида 2022 йил 20 декабрь кунини 00-03/058110000039-сонли «Иш бевуручининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш» бўйича имзоланган шартномага мувофиқ, «Худудга Самарқанд» газ таъминоти филиалига 2023 йил 6 апрель кунини 0264479-сонли суғурта полиси расмийлаштирилган.

2023 йил 9 май кунини соат 21:25 ларда Самарқанд вилояти, Пахтачи тумани, «Янгиобод» маҳалласи, Саиноат қўчасида жойлашган «Худудга Самарқанд» газ таъминоти филиалига қарашли «Пахтачи» газ тўлдириш пунктида содир бўлган бахтсиз ҳодиса туфайли, яъни ёнғин натижасида газ тўлдириш пункти ишчиси Илҳом Эркинович Султонов танасининг етмиши фоизи куйиши оқибатида тан жароҳати олиб, вафот этган.

Ўзбекистон Республикаси Вазирилари Маҳкамасининг 1997 йил 6 июндаги 286-сонли қарори билан тасдиқланган Ишлаб чиқаришдаги бахтсиз ҳодисаларни ва ходимлар саломатлигининг бошқа хил зарарланишини текшириш ва ҳисобга олиш тўғрисидаги Низом, Ўзбекистон Республикаси Тоғ-кон саноати ва геология вазирлиги ҳузуридаги Тоғ-кон, геология ва саноат хавфсизлигини назорат қилиш инспекцияси томонидан 2023 йил 12 майда Самарқанд вилоятида тузилган махсус комиссиянинг 2023 йил 6 июндаги «Бахтсиз ҳодисани махсус текшириш дололатномаси» асосида ҳамда «Ўзагросуғурта» АЖ Жиззах вилояти филиалининг 2024 йил 5 январдаги 5-сонли баённомасига кўра, Илҳом Эркинович Султонов билан рўй берган ҳолат бахтсиз ҳодиса, деб топилди ҳамда унинг қарамовидаги шахсларга бир йўла тўлов 371959149 сўм суғурта товонини тўлаб берилиши аниқланди.

Аниқланган суғурта ҳодисаси бўйича «Ўзагросуғурта» АЖ Жиззах вилояти филиалининг 2024 йил 26 январь кунинида 50-сонли тўлов топишриқномаси билан бир йўла тўлов 371 959 149 сўм маблағ марҳум Султонов Илҳом Эркиновичнинг рафиқаси Шаҳноза Фахриддиновна Элибоевага тўлаб берилган.

Эслатиб ўтамиз, «Ўзагросуғурта» акциядорлик жамияти ҳар бир миқдор учун қайгуради, уларнинг компанияга бўлган ишончини қадрлайди. Улар учун қулай суғурта хизматлари тақдим этиш ҳамда кутулмаган вазиятлар сабаб юзага келган хатарларда йўқотишлар ўрнини ўз вақтида қоплаб бериш чорасини кўради.

«Ўзагросуғурта» акциядорлик жамияти бошқарув раисининг ўринбосари А.ЮСУПОВ

МАКЛЕР

Бу воқеага салкам беш йил бўлди. Тошкент вилояти маркази Нурафшон шаҳридаги бошқармалардан бирига ишга жойлашган пайтларим эди. Бу шахарга мен яшайётган тумандан қатнаш қийинлиги сабабли, тезда ижарага уй излашга тўғри келди.

Бир ҳафталик суриштирувлардан кейин, ниҳоят бир хонали бошпана топилди. Уйни топиб берган «маклер» опа хизмати учун 400 минг сўм сўради. Мен 200 минг сўм пулим борлигини, қолганини 5-6 кунда топиб беришимни айтдим. У «хўп» деди-ю, кетди. Ҳа, пайта, ростдан ҳам, пулим бироз камроқ, ҳарajatларим эса кўпроқ эди-да.
Лектин икки кун ўтгач, маклер яна келди. Менга қараганча:
- Аनावи пулни ҳозирок топиб бермансанг бўлмайди. Бўлмаса, уйдан чиқсан. Ана, бир оила кўчада кутиб турибди, - деди.
Кўриб кетдим. Бегона жойдаман, ҳеч кимни танимасам. Мактаб ўқувчиси бўлган болам билан қаёққа бораман, дарров қаердан ижарага уй топан ҳозир...
- Опа, сабр қилинг, бунақага келишмагандик-ку. Топиб бераман икки-уч кунда, - дедим.
Опа энди шанғиллашга ўтди. Унга яна уч-тўрт кун чидашини айтиб, амаллаб жўнатдим.
Эртаси кун қўшни туманда республика масъулларининг оммавий қабули ўтказилиши керак экан. Кўтилмаганда у ерда бир мухбирнинг ўрнига мен боришимга тўғри келди. Каттагина тадбир эди.

**Бир пайт, не кўз билан кўрай-ки, омма орасида ўз муаммосига ечим излаб борган ўша «маклер» ҳам юрган экан. У мен кўлимда микрофон, ёнимда оператор билан юрандимни кўриб, ҳайрон қолди. Таваба, кечагина мени сенлаётган, уйдан чиқариб юбораман, деб дўж урган одам энди сизлашга ўтди:
- Ишларингиз яхшими? Кеча сан-манга борганимиз учун узр минг бор. Уйда камчиликлар йўқми? Қўшнилари индамаяптими? Нима муаммо бўлса, менга айтинг, майлими?..
Ушандан кейин у мени умуман безовта қилмади.**

Ижара уйларида яшаб, вақти келиб ўз уйимга ҳам эга бўлдим. Топиш-тутиши яхшиланди, муҳими, энди мен ҳам шу ерликка айландим.
Бир кунни ўша опани кўчада яна учратдим. Ул-бул сотиб тирикчилик қилиб юрган экан. Овози аввалгидек дадил, лектин уст-бошидан топиш-тутиши у кадар эмаслиги билиниб турарди.
Бир неча йил аввал мусофирлигимни билиб туриб, камига бола билан кўчага чиқариб юбориш билан таҳдид қилган бу аёлнинг «Пулни тезроқ топ, бўлмаса, уйдан чиқ!» дея шанғиллаган овози кулоғим остида жангликди.
Инсондан фақат яхшилик қолади. Чорасиз одамга ёрдам қўлини чўзсак, албатта, бунинг ажри бошқа томондан берилади. Чунки бу дунёда ҳамма нарса мувозанатда. Ортимга назар солиб, чорасиз юрган ўша кунларимни эсласам, Яратганимга менга бугунги етказганлари учун беадад шукрлар айтаман.

Холида ЭГАМБЕРДИЕВА «ISHONCH»

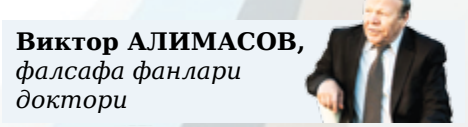
Учинчи ФЕВРАЛЬ

Замондош шоиримиз Турсун Алини кўпинча «туйғулар шоири» деб аташади. Аслида туйғусиз шеър, шоир йўқ. Шеърдаги индивидуальлик, ўзига хослик туйғулар ифодаси туфайлидир. Сўз, қиёс, шакл ва ифода, ҳатто услуб ҳам туйғуга эргашиб, уни безаб келади.
«Сокин ҳайкирик», «Ой япроғи», «Гул-лаётган юрак», «Маяс шодлик» каби шеър тўпламлари билан ўқувчиларга таниш ижодкор борлиқни янги туйғулар билан ифодалашга интилади. Тун, ой, осмон, юлдуз, япроқ, куз, баҳор, бойчечак, чўққилар, булутлар... бари-барчаси ён-атрофга сал бошқачарок назар, туйғулар ифодаси билан қарашга ундайди. Модернга мойиллик лирик ритмни, шеърят ҳақидаги аънаванавий тасаввурларни бузади, лектин сатрларга синдирилган моҳият ютади. Бу ўринда лирик ритм бирламчиси ёки моҳият, деган савол, модерн услубдан коникмаслик пайдо бўлади. Ижод фалсафаси нуқтага назардан моҳият бирламчи, аммо мен лирика тарафдориман, чунки у менинг туйғуларимга яқин...
Турсун Али сертуйғу, серкечинмали шоир эрса-да, у туйғуларига банди эмас. У туйғуларидан ўзиша интилиб янги сўз, янги қиёс, янги тасвир яратади. Ҳа, туйғуларидан ўзиш катта журят талаб этади. Бу ўринда кўпгина аънаваларни, услублар ва қолипларни бузишга, ҳали бошқалар илғаман ёки идирикти етмаган ифодаларни яратишга тўғри келади. Бундай новаторлик ҳар кимга ҳам насиб этавермайди, у зиддий фикрларни келтириб чиқаради. Келинг, шоирнинг ўзини тинглайлик.

Учинчи февраль.
Тун...
Осмон тип-тиник,
Тулим ой қайғадур чопади,
Қайга?..
Кўксимтир булутлар чоклари йиртиқ,
Юлдузлар ўйнайди насимий куйга
Кун бўйи тинмаган ёмғирдан кейин,
Ҳаво мовий,
Тоза,
Ййрар димоғим.
«Соҳибжамол дарахт. Тошкент: Янги аср авлоди, 2023. 5-б.»
Нега учинчи февраль? Шоир эфиротифча, у «қундалик-шеър». Истаган санани ёки тунни шоир мавзуга айлантириши мумкин. Лекин у асар мантиғига мувофиқ келиши зарур. Қисқа шеър лўнда мантиқни такозо этади. Шоир тунги кайфиятини тасвирлайди, шеър эса «Тонг нафаси» деб аталган. Бир оз номутаносиблик мавжуд. Аммо модернона услуб мантиқни эмас, фикрга ургу беради. Туйғулар ҳам мантиқ талабларига эмас, модернона услуб талабларига эргашиб, янги тасвир ясайди. Тундан уйғонган туйғулар «Ғаройиб кечанинг оғушида

шод, Тонг нафаси қалбга урилар бир дам» сатри билан ўзгаради. Шоир тунга оид кечинмаларини «тонг нафаси»га улайди. Оралқда катта масофа борлигини фақат мантиқ сезади.
Туйғулар учун эса масофа эмас, туйғулар таъсирида яратилган янги сўз ёки янги тасвир муҳим.
Ана шу янги тасвир «Рухимда булоқдек қайнайди ижод, Ватанимга ишким ортар яна ҳам» мисрасида мужассам.
Сўзни сўз билан баҳолаш қийин. Унга сўздан юқори нимадир керак, акс холда, сўзнинг ўзидан юқори жиҳати, моҳияти очилмай қолади. Ушбу «нимадир» нима? Қанча изланмай, уни тополмадим, «иллоҳ» ёки илоҳий деган қиёсдан бошқасини тополмаман. Сўзнинг ушбу улуғворлиги ва ожизлиги бир вақтда шеърга синдирилади. Шу сабабли шеърят гоҳ руҳни улуғвор қилади, гоҳ эса борлиқдан бездиради.
Модерн сўздан, услубдан, тасвир имкониётларидан эркин фойдаланиш демакдир. Турсун Али шеърятда ушбу эркинликка интилиш кўпинча шаклда кўринади. Умуман, ўзбек шеърятда модерни шаклда тасвирлаш кенг тарқалган. Баъзан у примитивизмга яқин туради. Аянчлиси шундаки, фарб модерни тарафдорлари бизни мумтоз шарқ шеърятидан йироқлаштириши мумкин.
Хозирча улар Навоий, Бобур, Огаҳий «энг теран денгиз» эканлигини қайд этишади...
Турсун Али ижодида табиатга, ватанга, шеърят дарғаларига оид мавзулар устувор. Унга шарқона босиқлик, камтарлик, «ўтган-лар қабири» (Пушкин)га хурмат, миннатдорлик, ҳаётдан мамнунлик излаш хос. Унинг туйғулари янги сўз ва янги тасвир ишлашга интилса-да, руҳиятдан исён, сўздан инқилоб, номукаммалликдан комиллик изламайди. Реал борлик, сокин туйғулар идора этади уни. Ойбекка аталган шеърда сокин туйғуларини жунбушона тасвирларига ошно этгиси келади унинг, сал бўлмаса, қандайдир Байрунона даъватга, туғёнга эргашаётгандек туюлади.
Елғизман, кўлимда Ойбек китоби,
Шеърлар ёнаётган оловдир гўё.
Кўксимни куйдирар, сатр китоби
Кўзларимдан тошар гаройиб дунё.
«Уша асар, 9-б.»
Менга бу шеър ватанпарварлик ва адолатпарварлик ифодаси бўлиб кўринади: «Хамон кўзларимда Мирзакаримбой, ҳамон ўзга элга кул эрур Йўлчи, Ватанида Гулнор чўри хойнахоҳ». Кейинги сатрни келтирмаслик мумкин эмас:
Ай, Ойбекнинг маяс кўзлари каби
Бу очун менга ҳам тикилар гамгин.
Шеърда катта мавзу кўтарилган, уни бемалол дostonга ай-

лантириш мумкин.
Балки бу мактабда чуқур таассурот қолдирган Ойбек қаҳрамонлари таъсиридир? Балки бу ўчмас азалий туйғу - адолатга ташналик ифодасидир? Қандай бўлмасин, шоир эзгу туйғуларга муштоқликни кўзгаб, бадий образларни реал, яъни адолат ва адолатсизлик, муҳаббат ва нафрат, туғён ва исён ўртасида «ҳақ»ни излаб, беором яшайётган қаҳрамонларни қайта гавдалантиради. Ушбу зиддий орасида дарк дарбадар. Ҳа, сўз, фикр ва руҳ дарбадар.
Ижодкорда суваратга, мусаввирга, чизғидек аниқ тасвирларга интилиш мавжуд. Унинг «Соҳибжамол дарахт соғинчи», «Денгизга», «Рассомга», «Суварат» ва бир қатор мусаввирларга бағишланган шеърларидан ранглар жилосига шайдолиги аён бўлади. Мусаввир Й.К.Штилернинг «Амалия» портретига хайрат билан тикилиб ёзади:
*Сан паризод - малак осмондан тушган,
Кўзимдан суваратинг, вужудим ёнар.*
*Жингалак сочларинг кўкка туташган,
Қошинг камонидан юрагим қонар.*
Жингалак сочларнинг кўкка туташиси, қош камонидан юракнинг қонашини тасаввур этиш учун мусаввир ва шоир хаёлотини уйғунлаштириш керак. Шундай фазилатга эга бўлмаган мунаққид ижодкорлардан ноқислик, қусур топиши мумкин. Мусаввир асарларидан мавзу, туйғу олиш камлик қилади, шоир ранглар ожизлик қилган жойни сўз, янги фикр билан тўлдириши керак. Бу сўз ва фикр туйғудан ўзиши ҳам лозим, акс холда, сийка ифодаларни ўқийша вақт сарфлаш - исрофгарчилик. Вақтга, умрга нисбатан исрофгарчилик.
Турсун Алини донишманд шоиримиз Абдулла Орипов «ростгўй ва самимий» деб атаган. Бироқ ростгўйлик ва самимийликдан чин санъатга мувофиқ келавермайдиган содаллик бор. Агар санъаткор борлиқни, ҳаётни, туйғуларни содда тасвирлаб, янги усул яратаялман деса (бунга унинг ҳуқуқи бор), унинг бу даъвоси реалликка тўғри келавермайди. Ҳа, айрим сатрда, шеърда бундай эксперимент учраши мумкин, лектин бутун ижод уни кўтаролмайди. Туйғуларга асир қолиш ҳам бундай ижодни оқлай олмайди. Содаллиги орқали туйғуларни янада нафис, фикрларни янада теран қиладиган ижодкорга эргашинг келади. Унинг шеърлари ва битикларини қайта-қайта ўқигинг келади.
Изланувчан шоир Турсун Алига китоб-хонлар қайта-қайта ўқийдиган асарлар яратилиши тилайман. Туйғулардан ўзиб, янги сўз айтиш завқи уни тарқ этмағай!

Виктор АЛИМАСОВ, фалсафа фанлари доктори

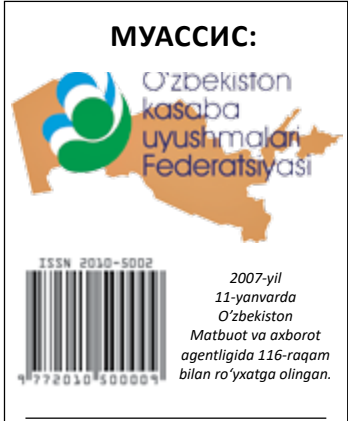
ҚОҒОЗБОЗЛИК ТАЪЛИМГА ПУТУР ЕТКАЗМАСИН!

Бугунги кунда гапириладиган гаплар, гапирилиши зарур, аммо гапирилмаётган гаплар талайгина. Масалан, таълим соҳасини олайлик. Ушбу тизимни тубдан ислоҳ қиламиз, бу борада ривожланган ва ривожланаётган давлатлардан ўрнатқилар, улар кўлайлигини усулларни ўрганиб, амалиётга татбиқ этамиз, дейимиз аммо орқанда қолаётганимизни рўй-рост тан олмаймиз.

Илғор мамлакатлар муайян соҳаларни чуқур ўрганиб, ислохотлар, ихтиролар ва кашфиётларга қўл ураётган бир пайтда Ўзбекистон таълим тизимига ҳали ҳам асосий эътибор, энг аввало, формага, сўнгра давоматта қаратилганидан ажабланмаймиз.
Албатта, бу билан биз ўқувчи-талабалар дарсларда қатнашишлари шарт эмас ёки ҳар хил бачкана, ўзига ярашмайдиган, очиқ-сочиқ кийимларни кийиб юришлари мумкин, демоқчи эмасмиз, аксинча, асосий эътибор билим беришга қаратилганини эслатмоқчимиз, холос.
Ортимизда мавжуд хорижий институтлар фаолиятга синчиқлаб назар солсангиз, уларда давомат ёки формага деярли эътибор қаратилмайди. Лекин ўқитувчиларнинг мавзуни тушунириб беришлари, имтиҳонларда талабчан бўлишлари таҳсинга сазовор. Бизнинг давлат олий ўқув юртлирида ишлаётган домлалар-чи? Тўғри, уларнинг ораларида ҳам кучли билимга, катта тажриба ва маҳоратга эга бўлганлари кўп. Бироқ юқоридан келган буйруқни бажариш жараёнида атиги 80 дақиқалик (мактабларда 45 дақиқалик) дарс вақтининг салкам ярми давоматни аниқлаш, формада келишни талаб қилиш, кечикиб келувчи ўқувчи ёки талабаларни кутиш билан ўтади. Бу эса катта йўқотиш саналади.
Хорижий институтлар талабалари (масалан, Westminister университетидан) 1-босқичда маълум бир йўналишда ўқишмайди, балки бир неча йўналишларда ўзларини синиб кўришади. 2-босқичда эса, улар қайси соҳага кўпроқ қизиққанлари намоён бўлади. Балки бизнинг таълим муассасаларимизда ҳам шу усулни бошқича-бошқича қўллаш керакдир? Эҳтимол, шунда ёшларнинг келажакда ўз йўллари тез топиб олишлари осонроқ кечармиди?
Қандайдилар келадиган катъи назар, таълимни улуксиз ривожлантириб боришимиз лозим. Акс холда, бошқа соҳалар ҳам ўз-ўзидан кучсизланиб бораверари.

Олим ТЎРАЕВ, ўзЖОКУ талабаси

«Ishonch» va «Ishonch-Doverie» gazetlari tahrir hay'ati:
Qudratilla RAFIQOV (tahrir hay'ati raisi),
Ulug'bek JALMENOVI,
Anvar ABDUMUXTOROV,
Sayfullo AHMEDOV,
Akmal SAIDOV,
Ravshan BEDILOV,
Qutlimurot SOBIROV,
Shuqroh RAFIQOV,
Shoqsim SHIOSLOMOV,
Hamidulla PHIRIMQULOV,
Nodira G'OYILNAZAROVA,
Anvar QULMURODOV
(Bosh muharrirning birinchi o'rinbosari),
Mehrididdin SHUKUROV (Mas'ul kotib - «Ishonch»),
Valentina MARSENIYA (Mas'ul kotib - «Ishonch-Doverie»)

Bosh muharrir Husan ERMATOV
Bo'limlar:
Kasaba uyushmalar hayoti - (71) 256-64-69
Huquq va xalqaro hayot - (71) 256-52-89
Milliy-ma'naviy qadriyatlar va sport - (71) 256-82-79
Xatlar va muxbirlar bilan ishlash - (71) 256-85-43
Marketing va obuna - (71) 256-87-73

Hududlardagi muxbirlar:
Qoraqalpog'iston Respublikasi - (+998-99) 889-98-20
Andijon viloyati - (+998-99) 889-90-23
Buxoro viloyati - (+998-99) 889-90-31
Jizzax viloyati - (+998-99) 889-90-34
Namangan viloyati - (+998-99) 889-98-02
Navoiy viloyati - (+998-99) 889-90-28
Samarqand viloyati - (+998-99) 889-90-26
Sirdaryo viloyati - (+998-99) 889-98-55
Surxondaryo viloyati - (+998-99) 379-19-70
Toshkent viloyati - (+998-99) 600-40-44
Farg'ona viloyati - (+998-99) 889-90-24
Xorazm viloyati - (+998-99) 889-98-01
Qashqadaryo viloyati - (+998-99) 889-90-27

«Ishonch»dan olingan ma'lumotlarda manba sifatida gazeta nomi ko'rsatilishi shart. Mualliflar fikri tahririyat nuqtai nazaridan farqlanishi mumkin.

Navbatchi muharrir:
A. Haydarov
Musahhihlar:
D. Xudoyberganova,
D. Ravshanova
Sahifalovchi:
H. Abdujalilov

Bosishga topshirish vaqti - 19:00
Topshirildi - 19:20
Bahosi kelishilgan narxda
Manzilimiz:
100165, Toshkent shahri,
Buxoro ko'chasi, 24-uy.
E-mail: ishonch1991@yandex.uz
Gazeta haftaning seshanba, payshanba va shanba kunlari chiqadi.
Gazeta «Ishonch»ning kompyuter markazida teriladi va sahilalandi.
Nashr ko'rsatkichi: **133**
Umumiy adadi 35 046 ta
Shundan:
7521 nusxasi
«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi - Toshkent shahri, Buyuk Turon ko'chasi, 41-uyda;
19 061 nusxasi
«Eruditi» MCHJ bosmaxonasi - Samarqand shahri, Spitamen ko'chasi, 270-uyda;
8464 nusxasi
«Poligraf-Press» MCHJ bosmaxonasi - Marg'ilon shahri, Turkiston ko'chasi, 236-«b» uyda
chop etildi.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi.
Hajmi 2 bosma taboq.
Buyurtma 70
1 2 3 4 5 6